

**Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка**

факультет іноземної та слов'янської філології

Кафедра германської філології

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВОГО АНАЛІЗУ**

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014 Середня освіта (Мова і література (німецька))
(шифр і назва)

освітня-програма/програми Середня освіта (Німецька та англійська мови)

Мова навчання англійська

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “29” серпня 2018 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета курсу
4. Результати навчання
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література
9. Академічна доброчесність.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Методологія наукового аналізу
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Викладач (-і)	Козлова Вікторія Вікторівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри германської філології Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка
Контактний телефон викладача	0505568218
E-mail викладача	kozloff@ukr.net
Формат дисципліни	лекції, практичні заняття
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС

2. Анотація до курсу

Навчальна дисципліна «Методологія наукового аналізу» є вибіркоvim компонентом освітньо-професійної програми у циклі професійної підготовки майбутнього вчителя іноземної (німецької) мови.

Навчальна дисципліна «Методологія наукового аналізу» має забезпечити студентів теоретичними знаннями про методологію, методи, методику організації й проведення наукових досліджень, а також підготувати їх до самостійного виконання науково-дослідної роботи.

3. Мета та завдання курсу

Метою навчальної дисципліни «Методологія наукового аналізу» є формування у студентів здатності продемонструвати знання методології, методів і методик наукового дослідження, формувати практичні вміння і навички вирішення завдань з постановки, організації, планування і виконання наукових досліджень, здатності реалізовувати власну теоретичну і прикладну діяльність.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Методологія наукового аналізу» є ознайомити студентів з сутністю наукового пізнання, знання та наукового дослідження, з основними положеннями наукової методології, з типологією загально-наукових методів дослідження та їх детальною характеристикою, а також з методологією організації наукового дослідження, сформувати вміння роботи з інформаційною базою наукового дослідження, здатність до висвітлення наукових результатів, підготовки наукових публікацій з дотриманням принципів та правил академічної культури і доброчесності; а також оволодіння методологією написання курсової роботи та підготовки доповіді.

4. Результати навчання.

Студент оволодіє знаннями:

сутності наукового пізнання, знання та наукового дослідження, пріоритетних напрямів розвитку науки; основних положень наукової методології, відмінностей загальної та часткової методології, типів загально-наукових методів дослідження, характеристик теоретичних, емпіричних і загально-логічних методів дослідження, специфіки реалізації наукового дослідження та методики роботи з інформаційною базою наукового дослідження, форм викладу та висвітлення результатів і матеріалів дослідження; правил цитування й оформлення покликань, змісту академічної доброчесності, вимог до написання курсової роботи.

5. Організація навчання курсу.

Обсяг навчальної дисципліни

	Вид заняття	Загальна кількість годин
1	Лекції	16
2	Практичні	18
3	Самостійна робота	54
4	Консультації	2

Характеристика навчальної дисципліни

Рік підготовки	Семестр	Обов'язкова. Вибіркова
3	б	В

Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1 Наукова діяльність. Основні наукові методи.

Тема 1. Наука як продуктивна сила.

Об'єкт та предмет курсу. Мета, завдання і структура курсу. Предмет і сутність науки та її головна функція. Класифікація наук, структурні елементи науки, їх характеристика. Етапи становлення і розвитку науки. Сутність наукового пізнання, знання та наукового дослідження. Функції знання. Науково-технічний потенціал України. Організаційна структура науки. Пріоритетні напрями розвитку науки. Організація науково-дослідницької діяльності в Україні. Система підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів та їх занятість. Науково-дослідна робота студентів.

Тема 2. Основні положення наукової методології.

Місце теорії у наукових дослідженнях. Гносеологічний, логічний і методологічний підходи. Методологія. Наукова ідея. Гіпотеза. Закон. Закономірності. Принципи. Аксиома. Теореми. Категорія. Методологія і

методи наукового пізнання. Принцип всезагального взаємозв'язку. Принцип єдності якості та кількості. Принцип відображення. Діалектичний та герменевтичний підходи в дослідженнях. Відмінності загальної та часткової методології. Сутність трьох основних груп законів наукового пізнання – окремих, особливих, загальних. Типологія загально-наукових методів дослідження.

Тема 3. Загальна методологія наукових досліджень: Емпіричні методи наукового дослідження.

Загальна характеристика емпіричних методів наукового дослідження: радикальний емпіризм, верифікація, діагностування, надійність.

Спостереження як емпіричний метод наукового дослідження. Передбачуваність. Планомірність, Цілеспрямованість. Вибірковість. Системність. Вимоги до спостереження. Етапи проведення спостереження. Емпіричні методи: вимірювання, порівняння, узагальнення Розмір одиниці вимірювання. Динамічна похибка. Метод вимірювання. Принцип вимірювання. Вимірювальна інформація. Види вимірювальних величин. Порівняння. Узагальнення. Вимоги до порівняння. Види порівнянь.

Експеримент. Довготривале, короткочасне, безперервне, дискретне спостереження. Специфіка експерименту. Етапи проведення експерименту.

Інші емпіричні методи дослідження: опитування, опитування-інтерв'ю, анкетні опитування, бесіда, рейтинг, експертна оцінка, метод колективних експертних оцінок, метод “мозкового штурму”, морфологічний метод аналізу, метод семикратного пошуку, метод асоціацій та аналогій, метод колективного блокнота і контрольних запитань, морфологічний ящик.

Сутність гіпотези, її особливості. Етапи розвитку гіпотези, вимоги, що до неї ставляться. Доведення гіпотези, способи встановлення істини: безпосередній та опосередкований, що використовуються у доведенні гіпотези, особливості та відмінності.

Тема 4. Загальна методологія наукових досліджень: теоретичні методи наукового дослідження. Загально-логічні методи дослідження.

Сутність теоретичних методів наукового дослідження. Послідовність проведення теоретичних досліджень. Особливість теоретичного дослідження. Порядок використання методів при здійсненні наукового дослідження.

Характеристика основних теоретичних методів наукового дослідження: аналізу та синтезу, індукції та дедукції, формалізації, абстрагування та моделювання. Поняття моделі, вимоги, які до неї ставляться, види, особливості побудови.

Особливості логічного та хронологічного підходів при проведенні теоретичних досліджень. Мета, випадки та вимоги до застосування цих методів при здійсненні наукового дослідження.

РОЗДІЛ 2 Організація наукової діяльності дослідника

Тема 5. Організація наукового дослідження.

Сутність та основні етапи організації досліджень. Визначення проблеми та її конкретизація. Попередня розробка теоретичних положень. Розробка гіпотез. Вибір проблеми та вимоги до теми дослідження. Визначення мети і завдань наукового дослідження. Конкретизація проблеми дослідження. Визначення методики та методів дослідження. Застосування системного підходу в наукових дослідженнях.

Тема 6 Методика роботи з інформаційною базою наукового дослідження.

Джерела інформації фактологічна основа наукового дослідження. Правила цитування й оформлення покликань. Якість інформації в науковому дослідженні. Цитата – дослівний уривок з використаного тексту, за допомогою якого обґрунтовується, підтверджується або доповнюється власна думка. Збереження особливостей авторського написання при цитуванні (орфографія, пунктуація, виділення тощо). Бібліографічне покликання – сукупність бібліографічних відомостей про цитовану працю, джерело, необхідних для загальної характеристики, ідентифікації авторства та бібліографічного пошуку. Належне цитування й оформлення покликань – основна умова уникнення плагіату. Національні правила оформлення бібліографічних покликань. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Пошук в Google, Google Scholar, Google Books. Практичні поради щодо організації пошуку: мета та завдання інформаційного пошуку; типи та види пошуку.

Тема 7. Форми відображення результатів наукових досліджень.

Форми викладу матеріалів дослідження. Публікації. Функції публікацій.

Наукові видання. Науково-дослідні та джерелознавчі наукові видання. Монографія, автореферат дисертації, препринт, тези доповідей та матеріали наукової конференції, збірник наукових праць. Наукові неперіодичні видання: книга, брошура, наукові збірки, журнали. Види монографій: наукові та практичні. Форми висвітлення підсумків наукової роботи: тези, тези доповіді, реферат. Види рефератів: інформативні, розширені або зведені, наукові.

Винахідницька діяльність: патент на винахід (корисну модель), ліцензія.

Усна передача інформації про наукові результати. Доповідь, повідомлення на нарадах, семінарах, симпозіумах, конференціях. Бесіди при особистих зустрічах.

Тема 8. Академічна доброчесність. Методологія написання курсової роботи.

Зміст академічної доброчесності та її соціальне призначення. Принципи та норми академічної доброчесності. Академічна культура викладача та студента. Форми прояву академічної не доброчесності. Шляхи формування

академічної культури. Кодекс академічної доброчесності СумДПУ імені А.С.Макаренка.

Вимоги до написання курсової роботи. Етапи роботи над курсовою роботою. Формування тексту курсової роботи. Оформлення курсової роботи. Захист курсової роботи.

Тема 9. Наукова доповідь з актуальних проблем з профільних дисциплін. Підготовка доповіді, з актуальної теми в межах запропонованих проблем.

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Наука як продуктивна сила	2	
2	Основні положення наукової методології	2	1
3	Загальна методологія наукових досліджень: Емпіричні методи наукового дослідження	2	1
4	Загальна методологія наукових досліджень: теоретичні методи наукового дослідження. Загально-логічні методи дослідження	2	
5	Організація наукового дослідження	2	
6	Методика роботи з інформаційною базою наукового дослідження	2	1
7	Форми відображення результатів наукових досліджень	2	
8	Академічна доброчесність. Методологія написання курсової роботи	2	1
Разом		16	4

Теми практичних занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Наука як продуктивна сила	2	
2	Основні положення наукової методології	2	1
3	Загальна методологія наукових досліджень: Емпіричні методи наукового дослідження	2	1
4	Загальна методологія наукових досліджень: теоретичні методи наукового дослідження. Загально-логічні методи дослідження	2	
5	Організація наукового дослідження	2	
6	Методика роботи з інформаційною базою наукового дослідження	2	
7	Форми відображення результатів наукових досліджень	2	1

8	Академічна доброчесність. Методологія написання курсової роботи.	2	1
9	Наукова доповідь з актуальних проблем з профільних дисциплін.	2	
Разом		18	4

Самостійна робота.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Тема 1	Підготовка до занять, робота з конспектом та теоретичною літературою. Презентувати пріоритетні напрями розвитку науки. Визначити та проаналізувати основні психологічні риси вченого.	6	10
Тема 2	Підготовка до занять, робота з конспектом та теоретичною літературою. Проаналізувати відмінності загальної та часткової методології. Визначити сутність трьох основних груп законів наукового пізнання – окремих, особливих, загальних.	6	8
Тема 3	Підготовка до занять, робота з конспектом та теоретичною літературою. Проаналізувати етапи розвитку гіпотези, вимоги, що до неї ставляться. Сформулювати гіпотезу власного дослідження.	6	8
Тема 4	Підготовка до занять, робота з конспектом та теоретичною літературою. Складання блок-схеми загальнонаукових методів дослідження	6	9
Тема 5	Підготовка до занять, робота з конспектом та теоретичною літературою. Обрати об'єкт та обґрунтувати предмет власного дослідження. Визначення мети та розробка завдань дослідження. Визначення його актуальності й наукової новизни.	6	9
Тема 6	Підготовка до занять, робота з конспектом та теоретичною літературою. 1. Ознайомлення з основними вимогами до оформлення списку використаних джерел. (ДСТУ 8302:2015) 2. Оформлення фрагмента наукового дослідження – Список використаних джерел: 1) один автор; 2) два автори; 3) частина книги, періодичного видання; 4) дисертація; 5) автореферат 6) електронні ресурси	6	9

Тема 7	Підготовка до занять, робота з конспектом та теоретичною літературою. Написання тез доповіді з актуальних наукових проблем.	4	9
Тема 8	Підготовка до занять, робота з конспектом та теоретичною літературою. Проаналізувати імплементацію Кодексу доброчесності в діяльність СумДПУ імені А.С.Макаренка Оформлення фрагменту наукового дослідження – титульний аркуш, зміст курсової роботи	6	8
Тема 9	Підготовка доповіді, з актуальної теми в межах запропонованих проблем.	8	10
Разом		54	80

6. Система оцінювання курсу.

Загальна система оцінювання курсу	<p>Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті.</p> <p>Оцінюються усні відповіді студентів на семінарських заняттях, письмові відповіді в межах практичної самостійної роботи, доповідь з презентацією результатів індивідуального завдання.</p> <p>Поточний контроль – 66 балів. Контроль самостійної роботи - 34 балів. Разом-100 балів</p>
Семінарські заняття	На кожному занятті студент отримує оцінку за 7 бальною шкалою (за усну відповідь).
Самостійна робота	<p>Практична самостійної роботи, що передбачена в межах теми семінарських занять виконується письмово. Кожна оформлюється окремо у друкованому вигляді (А-4.)</p> <p>Кожна з восьми самостійних робіт студента оцінюється за 4-бальною шкалою.</p> <p>За Темою 9 передбачено підготовка доповіді, з актуальної теми в межах запропонованих проблем, що оцінюється в 12 балів.</p>

Залік	При виставленні заліку (мінімум 60 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час семінарських занять, при виконанні завдань для самостійної роботи.
-------	--

**Критерії оцінювання доповіді з теми наукового дослідження з
мультимедіа презентацією**

№	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
1	Відповідність змісту доповіді заявленій темі, її цілісність та композиційна гармонійність.	2
2	Ступінь розкриття предмету дослідження, наявність узагальнень, обсяг та якість опрацьованих інформаційних джерел, якість ілюстративного матеріалу	2
3	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	2
4	Структура та змістовна цінність супровідної презентації	3
5	Оформлення презентації (стиль слайдів, колір, шрифт, оригінальність, наявність помилок)	3

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно

60 - 63	Е	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Політика курсу

Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється студенту за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання завдань на практичних заняттях (максимум 66 балів), та самостійну роботу (34 балів). При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання завдань; списування та плагіат, а також результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять.

Студент, який не набрав 60 балів, залік за відомістю №1 не отримує. У такому випадку в період ліквідації заборгованості, у день і час, який визначено деканатом факультету студент користується повторним правом отримати екзамен за відомістю №2.

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Бралатан В.П. Професійна етика: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 252 с. 41
2. Грищенко І.М. Основи наукових досліджень: Навч. посіб.. К.: КНТЕУ, 2001. — 185 с.
3. Зацерковний В. І. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. – 236 с.
4. Єріна А.М., Захожай В. Б., Єрін Д. Л. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. -Київ: Центр навчальної літератури, 2004,- 212с.
5. Квіт С. М. Герменевтика: [навч. посібник]. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. – 42 с.
6. Краус Н.М. Методологія та організація наукових досліджень: навчально-методичний посібник. Полтава: Оріяна, 2012. – 183 с.
7. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник / О.В. Крушельницька . – К.: Кондор, 2003. – 192 с.
8. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с
9. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету . Міжнарод. благод. Фонд “Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики”; за заг. ред. Т.В.Фінікова, А.Є.Артюхова. Київ; Таксон, 2016. 234 с

10. Методичні рекомендації до написання курсових робіт з іноземної філології / укладачі: В.В. Козлова, О.В. Багацька. – Суми : ФОП Цьома С.П., 2019. – 40 с.
11. Стеченко Д.М. Методологія наукових досліджень: Підручник. К.: Знання, 2007. – 317 с.
12. Философия науки. Хрестоматия / Отв. ред. Л.А. Микешина. – М.: Прогресс-Традиция, 2005. – 992 с.
13. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень : Навчальний посібник .Київ: Видавничий Дім «Слово», 2003. – 240 с.
14. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. 4-те вид., перероб. і доп.К.: Знання-Прес, 2004. — 307 с.

Додаткові:

1. Гальчинський А., Гаєць В., Семиноженко В. К. Україна, наука і інноваційний розвиток. – К, 1997. – 66 с.
2. Методичні рекомендації до написання наукової праці./укл. В. В. Васильєв. – Дніпропетровськ: ДДУ, 2000. – 26 с.
3. Научные работы: Методика подготовки и оформления. Автор-сост. И. И. Кузнецов. – Мн.: Амалфея, 2000. – 544 с.
4. Закон України «Про інформацію» // Голос України - 1992 . - 23 лист.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Київ: НБУВ, 2013-2015. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua – Назва з екрана.
2. Електронний каталог Національної парламентської бібліотеки України [Електронний ресурс]: [політемат. база даних містить відом. про вітчизн. та зарубіж. кн., брош., що надходять у фонд НПБ України]. – Електронні дані (803 438 записів). – Київ: Нац. парлам. б-ка України, 2002-2015. – Режим доступу: catalogue.nplu.org . – Назва з екрана.
3. Український інститут інтелектуальної власності [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Київ: УІВ, 2017. – Режим доступу: <http://www.uivr.org> – Назва з екрана.

9. Академічна доброчесність.

Відповідно до Кодексу Академічної доброчесності СумДПУ імені А.С. Макаренка учасники освітнього процесу повинні:

- діяти у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики;
- самостійно виконувати навчальні завдання;
- коректно покликатися на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей;
- надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної, наукової, творчої діяльності;

- усвідомлювати значущість норм академічної доброчесності, оцінювати приклади людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності;
- давати моральну оцінку власним вчинкам, співвідносити їх із моральними та професійними нормами.

Вимоги до викладача:

1. Дотримання правил корпоративної культури.
2. Виконання вимог «Кодексу академічної доброчесності».
3. Надання якісних знань і умінь, формування компетентностей, необхідних для успішного виконання професійних обов'язків.
4. Об'єктивно оцінювати знання студентів.

Вимоги до студентів:

1. Виконання вимог «Кодексу академічної доброчесності»
2. Активна участь в усіх видах робіт, які передбачені курсом «Методологія наукового аналізу»
3. Самостійне та добросовісне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю.
4. Обов'язкове виконання практичних завдань в межах самостійної роботи.
5. Обов'язкова підготовка до занять.
6. Обов'язкова присутність і активна участь на всіх заняттях.
7. Участь в усіх видах контролю знань.
8. Недопустимість пропусків і запізнь на заняття.
9. Недопустимість користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання завдань; списування та плагіат.